

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Dvořáka a soudců JUDr. Aleše Korejtky a Mgr. et Mgr. Jaroslava Vávry v právní věci

žalobce: **J. M.**

proti

žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje,**
sídlem Komenského náměstí 125, 532 11 Pardubice,

za účasti: **Ing. P. V.**

zastoupená advokátem JUDr. Milošem Tuháčkem, advokátem,
sídlem Převrátilešská 330, 390 01 Tábor,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2024, č. j. KUPA-14658/2024-2,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Žaloba a vyjádření žalovaného

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 8. 2024, č. j. KUPA-14658/2024-2, bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Obecního úřadu Jenišovice ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. 032/2022/Se, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o vydání povolení ke kácení dřeviny rostoucí mimo les – 1 ks lípy srdčité (*Tilia cordata*) rostoucí na pozemku evidovaném v katastru nemovitostí jako p. č. St. X v k. ú. X.
2. Proti rozhodnutí žalovaného, které tvoří společně s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně materiálně jeden celek, podal žalobce žalobu, v níž namítal, že správní orgány řádně neodůvodnily svá rozhodnutí, řádně nezjistily skutkový stav věci, když akceptovaly nezákonné stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (přičemž tvrzenou nezákonnost stanoviska dle žalobce způsobilo to, že Agentura ochrany přírody a krajiny ČR vycházela při posuzování stavu předmětného stromu „pouze z poskytnutých fotografií“, aniž by bylo zřejmé, „kdo jí je poskytl“; v této souvislosti žalobce poukázal na to, že „lípa stojí v zemědělské usedlosti a přístup do ní bez vědomí žalobce prakticky není možný“) a naopak nepřihlédly k vyjádření stromolezce Martina Šilara ani ke stanovisku Městského úřadu Chrudim ze dne 30. 1. 2023, č. j. CR 004531/2023 OŽP/Mk, dle kterého případným skácením lípy srdčité nedojde k ovlivnění krajinného rázu. Správní orgány se též „nevypořádaly s vyhodnocením estetického stavu“ stromu a nepřipadně se dovolávaly „nezávazného“ materiálu s názvem „Plošný průzkum vesnice X“. Navíc žalovaný bagatelizoval některá pochybení správního orgánu prvního stupně (např. chybný zákres stromu na mapce vložené do odůvodnění prvostupňového rozhodnutí a tvrzení o využití stínu lípy žalobcem) svědčící dle žalobce o tom, že správní orgán prvního stupně „nezná konkrétní situaci, o které rozhoduje“ a že „nemá s podobnými řízeními žádné zkušenosti“ (poněkud v protikladu k tomuto tvrzení žalobce současně poukázal na dvě rozhodnutí Obecního úřadu Jenišovice o žádostech o vydání povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les – jedno vyhovující a jedno zamítavé). Vadou řízení je dle žalobce i to, že se správní orgány „nevypořádaly s vyhodnocením estetického stavu“ předmětného stromu a za účastníka považovaly (bez jakéhokoli odůvodnění) osobu zúčastněnou na řízení, ačkoliv tato dle žalobce účastníkem řízení být neměla. Žalobce je přesvědčen, že žalobou napadeným rozhodnutím došlo k zásahu do jeho vlastnického práva, a proto by žalobou napadené rozhodnutí mělo být zrušeno a věc by měla být vrácena žalovanému k dalšímu řízení.
3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě [jež není třeba podrobně rekapitulovat, neboť jeho obsah účastníci znají, nadto v řízení byl žalovaný úspěšný, přičemž v odůvodnění rozsudku je třeba vypořádat základní námitky toho účastníka, kterému soud za pravdu nedal; ostatně rozhodnutí soudu je primárně reakcí na žalobní námitky,¹ teprve až v druhé řadě - a pouze tehdy, je-li to pro vyjasnění stěžejních otázek nezbytné - případně může reagovat i na

¹ Jak mnohokrát uvedl Nejvyšší správní soud (viz např. rozsudky ze dne 15. 1. 2021, č. j. 7 Ads 435/2019 – 34, bod 10, ze dne 28. 11. 2019, č. j. 7 As 71/2018 – 31, bod 34, ze dne 31. 10. 2019, č. j. 7 As 303/2019 – 49, bod 15, ze dne 29. 3. 2016, č. j. 5 As 74/2015 – 56, ze dne 25. 11. 2015, č. j. 2 Afs 174/2015 – 45), „je to žalobce, kdo určuje rozsah a meze přezkumu napadeného rozhodnutí v podobě žalobních bodů“ a „správní soud je tak povinen vypořádat se pouze s žalobní argumentací“.

vyjádření k žalobě (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2021, č. j. 10 Afs 405/2020 – 41, bod 9)] setrval na závěrech obsažených v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, které je dle jeho názoru věcně správné a zákonné, a navrhl, aby soud žalobu zamítl. Totéž navrhla i osoba zúčastněná na řízení.

II.

Posouzení věci soudem

4. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“) žalobou napadené rozhodnutí (přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
5. Předně soud připomíná, že řízení před správními soudy je ovládáno přísnou dispoziční zásadou, která se projevuje mimo jiné tím, že je soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu oprávněn přezkoumávat napadené výroky správního rozhodnutí jen v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Přezkoumá-li soud žalobou napadené rozhodnutí nad rámec žalobních bodů, překročí rámec přezkumné činnosti vymezený v § 75 odst. 2 s. ř. s., přičemž Nejvyšší správní soud již v minulosti vyslovil, že *„jinou vadou řízení před soudem“* s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé je, pokud krajský soud přezkoumá a poté zruší žalobou napadené správní rozhodnutí z důvodu, který nebyl žalobcem uplatněn jako žalobní bod. Takový postup krajského soudu je nejen popřením dispoziční zásady, kterou je ovládáno správní soudnictví, ale znamená i zásah do principu rovnosti účastníků řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2008, č. j. 7 Afs 216/2006-63, z novějších rozhodnutí např. rozsudek ze dne 5. 3. 2015, č. j. 6 Afs 3/2015 – 29, ze dne 12. 3. 2020, č. j. 7 Azs 426/2019 – 38, bod 10, či ze dne 4. 4. 2024, č. j. 5 Afs 20/2023–31, bod 34).
6. Od žalobce, který vymezuje hranice soudního přezkumu, se tedy oprávněně žádá procesní zodpovědnost. Soud za něj nesmí nahrazovat jeho projev vůle a vyhledávat na jeho místě vady napadeného správního rozhodnutí. Takovým postupem by soud přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by funkci žalobcova advokáta (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008–78). V odůvodnění rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 7. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017–31, č. 3733/2018 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že ve lhůtě pro podání žaloby musí uplatnit žalobce alespoň jeden žalobní bod, aby jeho žaloba byla projednatelná, jinak má být odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s. O další žalobní body lze podanou žalobu rozšířit jen ve lhůtě pro její podání (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). K žalobním bodům uplatněným po uplynutí lhůty pro podání žaloby soud nesmí přihlídnout. Takto upravená koncentrace řízení není samoučelná. Jejím smyslem je postavit najisto rozsah důvodů, na jejichž základě bude soud přezkoumávat napadené rozhodnutí, čímž má být zajištěna patřičná míra právní jistoty účastníků řízení a rychlosti řízení. Současně platí, že prostřednictvím následného „doplňování“ žaloby nelze *„do věci přinášet nic zásadně nového ve smyslu dalších důvodů pro zrušení napadeného rozhodnutí. V opačném případě by totiž byl naopak na místě závěr, že se jedná o rozšíření o další žalobní bod“* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 7 As 10/2013-30). I kdyby žalobce tvrdil, že v žalobě uplatnil námitky jen v obecné rovině a doplňujícími podáními je jen rozvedl a konkretizoval, musel by toto

doplnění učinit ve zmíněné zákonné lhůtě (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Jak totiž výstižně v minulosti konstatoval desátý senát Nejvyššího správního soudu, „*uplatnění obecné žalobní námitky není otevřením bezedné nádoby možných pochybení správního orgánu, ze kterých žalobce může libovolně vytahovat další a další konkrétní námitky až do rozhodnutí soudu, ale pouze zastřešující typovou kvalifikací konkrétních námitek, které nicméně žalobce musí uplatnit ve lhůtě pro podání žaloby*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 Afs 100/2017-91, bod 1). Soud proto nemohl přihlídnout k námitkám uplatněným až v podání žalobce ze dne 9. 4. 2025 (tedy po uplynutí lhůty pro podání žaloby), např. k námitce, že „*pouze z fotografií (neznámého data) není možno vyhodnotit aktuální stav stromu*“, popř. k námitce, že v roce 2023 došlo „*na blízkém pozemku*“ k rozlomení jiné lípy srdčité.

7. Pokud jde o náležitosti žalobních bodů, Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. žalobci ukládá povinnost uvést v žalobě konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizovaná) skutková tvrzení doprovázená (v témže smyslu) konkrétní právní argumentací, z nichž plyne, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (srov. k tomu obdobné závěry vyslovené ve výše zmíněném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 4 Azs 149/2004-52, zveřejněném pod číslem 488/2005 Sb. NSS; z klasické starší judikatury viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 1993, č. j. 6 A 85/92-5). Nepostačí proto, vytýká-li žaloba obecně, že zákon byl porušen, a obecně odkazuje k zákonným ustanovením, nebo vytýká-li vadnost řízení, aniž by zároveň poukazovala na konkrétní skutečnosti, z nichž je takové tvrzení dovozováno. Žalobce je povinen v žalobě vylíčit, jakých nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Právní náhled na věc se přitom nemůže spokojit pouze s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona bez souvislosti se skutkovými výtkami (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005–57, publikovaný pod č. 835/2006 Sb. NSS, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2005, č. j. 8 Azs 52/2005–56, a ze dne 22. 4. 2004, č. j. 6 Azs 22/2004–42). Jinými slovy vyjádřeno, obecně formulované námitky nejsou přípustné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2024, č. j. 8 As 282/2022–41, bod 16), žalobní bod musí „*konkrétně a kvalifikovaným způsobem zpochybňovat*“ konkrétní závěry žalovaného (srov. – mutatis mutandis – usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2023, č. j. 8 As 163/2021–59, bod 13). Za žalobní bod proto v žádném případě nelze např. považovat obecné tvrzení žalobce pod bodem VII žaloby, že „*rozhodnutí je neurčité*“ a „*trpí závažnými procesními vadami*“, aniž by bylo vysvětleno, proč žalobce považuje rozhodnutí za „*neurčité*“ (ze žaloby je ostatně zřejmé, že žalobce z rozhodnutí seznal, o čem a jak správní orgány rozhodly) a jaké konkrétní „*závažné procesní vady*“ má na mysli. Soud však není povinen vyzývat žalobce k upřesnění žalobní argumentace v situaci, kdy žaloba obsahuje alespoň nějaké dostatečně konkrétní, tedy projednatelné žalobní body (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2017, č. j. 10 Afs 330/2016-36, bod 14, či rozsudek téhož soudu ze dne 10. 2. 2021, č. j. 10 Ads 393/2020-44, bod 17).
8. Soud tedy shrnuje, že míra podrobnosti odezvy správního soudu je závislá na tom, jak detailně své námitky žalobce v žalobě formuluje. Žalovaný na 10 stranách žalobou napadeného rozhodnutí (a správní orgán prvního stupně na 8 stranách) podrobně odůvodnil své závěry, přičemž proti zevrubné a promyšlené argumentaci žalovaného žalobce v žalobě

postavil obdobné námitky jako v odvolacím řízení, aniž by předložil konkrétní relevantní konkurující argumentaci zpochybňující správnost závěrů žalovaného [za žalobní (či kasační) námitku nelze i dle Nejvyššího správního soudu „rozhodně považovat pouhé negace pečlivě odůvodněných závěrů“ správních orgánů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 5 Afs 126/2017 - 43, bod 50)]. Vzhledem k tomu, že žaloba neobsahuje dostatečně konkrétní názorovou oponenturu vedoucí ke zpochybnění závěrů správních orgánů, nebude soud hledat způsob pro alternativní a originální vyjádření závěrů, které již přesvědčivě vyslovily správní orgány (podobně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014, č. j. 6 As 54/2013 - 128, popř. rozsudek téhož soudu ze dne 4. 3. 2015, č. j. 6 As 72/2014 - 88), odkazuje na jejich odůvodnění (není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou správně vyřčené) a k věci dodává, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí (které tvoří společně s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně materiálně jeden celek) jsou zmíněny podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se žalovaný řídil při jejich hodnocení a při aplikaci právních předpisů, v odůvodnění jsou též srozumitelně popsány veškeré důvody výroku rozhodnutí a jsou v něm též vypořádány všechny základní námitky žalobce. Žalovaný zjistil v souladu s § 3 správního řádu stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl nezbytný pro soulad jeho rozhodnutí s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu. Napadené rozhodnutí tak není nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (nedostatkem důvodů nelze rozumět případné dílčí nedostatky odůvodnění rozhodnutí) nebo pro nesrozumitelnost a ani netrpí jinou vadou, která by opodstatňovala postup dle § 76 s. ř. s. Vzhledem k výše uvedenému nebylo nezbytné dokazování jakkoliv doplňovat, ostatně žalobce toto ani nepožadoval a v žalobě odkazoval pouze na správní spis. V řízení před správním soudem se však dokazování správním spisem neprovádí, byť z jeho obsahu správní soudy vycházejí a důkazní prostředky (důkazy) v něm obsažené hodnotí. Např. v odůvodnění rozsudku ze dne 12. 11. 2015, č. j. 7 As 238/2015-31, Nejvyšší správní soud uvedl: „*Dokazování nicméně není potřeba provádět obsahem správního spisu, neboť ten je obrazem a výsledkem správního řízení, dokládá skutkový a právní stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).*“

9. K věci samé soud uvádí, že dle § 8 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v rozhodném znění (dále též „zákon o ochraně přírody“), ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Podrobnější podmínky právní předpisy neobsahují. Správní orgány tedy mají prostor o věci uvážit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 4 As 10/2007 - 109). Správní soud nemůže uvážení správního orgánu nahradit uvážením vlastním. Úkolem správního soudu je pouze zhodnotit, zda správní uvážení nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda není svévolné a zda je řádně odůvodněné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2024, č. j. 10 As 331/2023 - 121, bod 46).
10. V daném případě žalobce žádal o povolení ke kácení předmětné lípy z toho důvodu, že „*strom je značně proschlý, brozí i rozlomení stromu*“, strom tak dle žalobce ohrožuje jeho majetek, jakož i životy a zdraví lidí.
11. Nevyhovující stav dřeviny (v důsledku kterého by mohlo dojít k újmě na životě, zdraví či majetku osob) obecně může představovat „*závažný důvod*“ pro vydání povolení ke kácení dřevin (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2011, č. j. 5 As

19/2011–96). Správní orgán prvního stupně proto požádal o odborné vyjádření Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR (dále též „AOPK ČR“), která je, mimo jiné, znaleckým ústavem v oboru životní prostředí včetně přírody a krajiny (odvětví dendrologie a arboristika, ochrana přírody a krajiny) a dokáže popsat hodnotu (význam), kvalitu, perspektivu, potenciál, míru poškození konkrétní dřeviny. AOPK ČR ve věci provedla místní šetření a následně vyhotovila odborné stanovisko ke stavu předmětné lípy č. j. 00362/VC/22 (ze dne 28. 2. 2022), v němž uvedla, že lípa srdčitá (*Tilia cordata*) roste na pozemku evidovaném v katastru nemovitostí jako parc. č. St. X v k. ú. X u venkovského stavení čp. Y ve vzdálenosti cca 10 metrů severním směrem od rohu stodoly. Lípa se nachází nad horní hranou opěrné zídky, která tvoří hranici se sousedním pozemkem (ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení). Kmen lípy dosahuje ve výčetní výšce obvodu 215 cm, na povrchu je zdravý. Kmen se postupně větví do koruny. Součástí koruny jsou čtyři kosterní větve spodního patra. Koruna je pravidelně zavětvená, zdravá. V koruně nebyly v době místního šetření zjištěny silné suché větve ani symptomy chřadnutí. V nadzemní části lípy nebyly v době terénního šetření zjištěny defekty signalizující negativní vliv na její stabilitu. V současné době a za běžných povětrnostních podmínek lípa okolí neohrožuje. Zdravotní stav a stabilita lípy byly AOPK ČR vyhodnoceny jako „dobré“ a „důvody ke skácení lípy nebyly zjištěny“. Toto stanovisko následně potvrdila AOPK ČR v navazujícím stanovisku ze dne 30. 8. 2023, č. j. 06222/VC/2023, v němž uvedla, že jí „byly poskytnuty fotografie aktuálního stavu lípy v aktuálním vegetačním období“ a „na základě této fotodokumentace Agentura konstatuje, že se zdravotní stav lípy zjištěný v roce 2022 nezměnil a vitalitu lze hodnotit jako výbornou“, „v koruně lípy nejsou patrné silné suché větve ani symptomy chřadnutí“, „lípa plní ekologické a společenské funkce“.

12. Stanoviska AOPK ČR, která korespondují se zjištěními učiněnými přímo správním orgánem prvního stupně, s vyjádřeními osoby zúčastněné na řízení (sousedky žalobce) i s fotodokumentací předloženou soudu při jednání dne 9. 4. 2025, plně opodstatňují závěr správních orgánů, že důvod uváděný žalobcem v žádosti o povolení ke kácení předmětné lípy prokázán nebyl (a tím i jeho tvrzení o možném ohrožení jeho života, zdraví majetku apod.). Již tato skutečnost postačovala pro zamítnutí žádosti žalobce v situaci, kdy existence jiného závažného důvodu pro kácení nebyla žalobcem, kterého v řízení o žádosti tížilo břemeno tvrzení i břemeno důkazní, tvrzena a ani v řízení nevyšla najevo. Není přitom podstatné, kdo AOPK ČR fotografie v roce 2023 poskytl a jak je pořídil, podstatné je, že nebylo včasnou žalobní námitkou zpochybněno, že se jednalo o aktuální fotografie předmětného stromu, tedy o relevantní poklad pro zpracování odborného vyjádření. Samotné tvrzení žalobce, že „Agentura si nemohla fotografie pořídít bez jeho vědomí“, je pak ničím nepodloženou spekulací, když ze správního spisu je zjevné, že fotografie stromu lze bez potíží pořídít i z pozemku ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení (která sama řadu fotografií předmětného stromu správnímu orgánu prvního stupně předložila).
13. Závěry AOPK ČR nemohou být zpochybněny ani vyjádřením stromolezce Martina Šilara ze dne 17. 2. 2023. Odhlédne-li soud od toho, že pan Šilar svou kvalifikaci nedoložil a že ani případná odbornost stromolezce nemůže konkurovat erudici znaleckého ústavu, nemůže již přehlédnout, že sám pan Šilar konstatoval, že předmětná lípa „*nevykazuje úplně nebezpečný stav*“ a „*pokácení*“ lípy „*doporučil*“ toliko na základě domněnky („*je možné*“), že strom je „*dutý*“, aniž by tu hypotézu dostupnými odbornými metodami ověřil. Ničím nepodložené tvrzení, že je „*velmi pravděpodobné*“, že v případě „*živelní katastrofy*“, resp. výskytu extrémních meteorologických jevů by mohlo dojít „*k postižení*“ předmětného

stromu, závažným důvodem k jeho pokácení taktéž být nemůže, nadto extrémním podmínkám nemusí odolat ani jinak zcela zdravá dřevina. Pokud by soud akceptoval argumentaci žalobce a pana Šilara, bylo by možno čistě z „preventivních důvodů“ povolit kácení jakékoliv dřeviny rostoucí mimo les v blízkosti lidských obydlí bez ohledu na její vitalitu a provozní stav, neboť poškození takové dřeviny v důsledku výskytu extrémních meteorologických jevů a následný pád větvě apod. nelze s jistotou vyloučit nikdy.

14. Taktéž vyjádření Městského úřadu Chrudim ze dne 30. 1. 2023, č. j. CR 004531/2023 OŽP/Mk, dle kterého případným skácením lípy srdčité nedojde k ovlivnění krajinného rázu, a proto Městský úřad Chrudim nebude vydávat závazné stanovisko dle § 12 odst. 2 zákona o ochraně přírody, nemá žádný vliv na správnost závěrů správních orgánů v nyní posuzované věci, neboť postup dle § 12 odst. 2 zákona o ochraně přírody a postup dle § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody jsou dva samostatné administrativní nástroje ochrany životního prostředí, které se vzájemně nepodmiňují a stojí vedle sebe (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 As 372/2018 – 40, bod 28).
15. Hodnocením estetického významu předmětné lípy se správní orgán prvního stupně zabýval na straně 6 svého rozhodnutí, kde je, mimo jiné, uvedeno: *„Lípa není typickou solitérní zelení, ale tvoří součást komplexu sídelní zeleně, která dotváří ráz venkovské zástavby tak, jak je popsáno v Plošném průzkumu vesnice X. Strom je v zahradní části areálů venkovských obytných a hospodářských budov, je pohledově hezký, pravidelný a nápadný. V rámci okolní zeleně není stromem dominantním, ale doplňkovým, avšak v dobrém stavu.“*
16. Byť si nepochybně lze představit i podrobnější hodnocení ze strany správního orgánu prvního stupně, vzhledem k tomu, co bylo uvedeno sub 12, jej považuje soud za zcela dostačující. Taktéž na konstatování, že *„lípa tvoří součást komplexu sídelní zeleně, která dotváří ráz venkovské zástavby“*, neshledává soud nic problematického (nepochybně totiž lípa tvoří součást komplexu sídelní zeleně, která dotváří ráz venkovské zástavby), stejně jako na samotném odkazu na Plošný průzkum vesnice X, který může být užit jako podklad rozhodnutí, a to bez ohledu na to, že není „závažný“.
17. To, co bylo uvedeno pod bodem 16 tohoto rozsudku (věť první), platí i pro hodnocení funkčního významu předmětné dřeviny (*„Na místě samém bylo zjištěno, že tato dřevina plní celou řadu tzv. mimoprodukčních funkcí...ochranu proti prachu, hluku, je významným producentem kyslíku, biotopem živočichů, a to jak volně žijících druhů ptáků, tak ... hmyzu, pomáhá při zvlhčování ovzduší, je na jižní straně, kde pomáhá ochraně proti slunci a větru, tvoří stín...“*), které žalobce žádnými konkrétními námitkami nezpochybnil. Dílčí nedostatky odůvodnění rozhodnutí správního orgánu prvního stupně (např. chybný zákres stromu na mapce vložené do odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, tvrzení o využití stínu lípy samotným žalobcem) vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí nemají. Nejsou též ani dokladem toho, že správní orgán prvního stupně „*nezná konkrétní situaci, o které rozhoduje*“, z odůvodnění celého rozhodnutí správního orgánu prvního stupně je naopak zcela zřejmé, že správní orgán prvního stupně je s místními poměry detailně obeznámen. V daném případě navíc roste na předmětném pozemku lípa jediná, není proto pochyb o tom, že všechny subjekty správního řízení věděly, jaký konkrétní strom je jeho předmětem. Ničím nepodložený tvrdí, že správní orgán prvního stupně „*nemá s podobnými řízeními žádné zkušenosti*“, žalobce sám zpochybnil předložením dvou dalších rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, z nichž je patrné, že správní orgán prvního stupně „*podobná řízení*“ v minulosti opakovaně vedl. Pro úplnost soud na tomto místě dodává, že ze dvou rozhodnutí

prvostupňového správního orgánu nelze ani usuzovat na existenci ustálené správní praxe, která by snad mohla založit legitimní očekávání žalobce. Individuální správní akt je jednostranným správním úkonem, který činí správní úřad nebo jiný oprávněný vykonavatel veřejné správy s cílem vyvolat přímé vnější účinky v jednotlivém případě. Individuální správní akt nemá moc zákona, není všeobecně závazný. Legitimní očekávání může založit pouze taková správní praxe, která je ustálená, jednotná a dlouhodobá a která opakovaně (nikoli v jednom či ve dvou případech) potvrzuje určitý výklad a použití právních předpisů (srov. např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006–132). Existenci takové ustálené správní praxe však žalobce netvrdil a neprokazoval, poukazoval – jak již bylo uvedeno výše – pouze na dvě rozhodnutí. Nadto (jak již bylo zdůrazněno výše) se jedná o rozhodnutí prvostupňového správního orgánu, přičemž stejně jako ustálenou soudní praxi i ustálenou správní praxi vytváří zásadně až rozhodnutí sjednocovatelů rozhodovací činnosti (v daném případě odvolacích správních orgánů). Bylo by totiž absurdní, aby např. rozhodnutí Obecního úřadu Jenišovice zavazovala žalovaného. V neposlední řadě nelze zapomínat, že správní praxe nemůže být strnulá a nemůže zůstat bez vývoje. Není, proto vyloučeno, aby (a to i při nezměněné právní úpravě) byla nejen doplňována, ale i měněna (samozřejmě že s důkladným odůvodněním takového postupu). Opačný přístup by totiž mohl vyústit v to, že by se správní orgány nemohly odchýlit od dosavadní správní praxe – která např. nereflektovala výklad zákona prováděný soudy (či byla dokonce nezákonná – což nelze vyloučit, neboť člověk je tvor chybující) - a byly by ji nuceny v rozporu s veřejným zájmem uměle udržovat. Takovou interpretaci principu předvídatelnosti rozhodovací činnosti orgánů veřejné moci ústící v absurdní důsledky je samozřejmě nutno odmítnout (výklad per reductionem ad absurdum). Ostatně Nejvyšší správní soud již v odůvodnění rozsudku ze dne 25. 4. 2006, č. j. 2 As 7/2005 – 86 (a následně v řadě dalších rozhodnutí, za všechny srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2012, č. j. 1 As 46/2012 – 87, či rozsudek téhož soudu ze dne 13. 8. 2009, č. j. 7 As 43/2009 – 52), uvedl, že účastník řízení se před správním orgánem může dovolávat obdobného zacházení jako v předchozích srovnatelných případech jen tehdy, byli-li tento předchozí postup správního orgánu v souladu se zákonem - jinak řečeno, účastník se nemůže domáhat, aby správní orgán nadále dodržoval svoji předchozí nezákonnou správní praxi (i když nebyla relevantně napadena či jinými mechanismy uvedena do souladu se zákonem). Připomenout lze i staré latinské rčení: Errare humanum est, in errore perseverare stultum.

18. Na konstatování, že *„lípa tvoří součást komplexu sídelní zeleně, která dotváří ráz venkovské zástavby“*, taktéž neshledává soud nic problematického (nepochybně totiž lípa tvoří součást komplexu sídelní zeleně, která dotváří ráz venkovské zástavby), stejně jako na samotném odkazu na Plošný průzkum vesnice X, který může být užít jako podklad rozhodnutí, a to bez ohledu na to, že není *„závazný“*.
19. Samotná účast Ing. P. V. v řízení, z něhož vzešlo žalobou napadené rozhodnutí, žalobce nijak na jeho právech nezkrátila a žalobce to ani netvrdí. Soudy ve správním soudnictví ovšem poskytují ochranu veřejným subjektivním právům (§ 2 s. ř. s.) a aktivní procesní žalobní legitimaci má ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), případně ten, kdo tvrdí, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí (§ 65

odst. 2 s. ř. s.). Žalobce tedy může tvrdit pouze porušení svých subjektivních práv. Žalobce není garantem zákonnosti rozhodování správních orgánů (resp. zákonnosti vůbec) a není ani subjektem, který by byl oprávněn podat žalobu ve veřejném zájmu (viz § 66 s. ř. s.). Nikoliv veškerá činnost (případně veškeré pochybení) veřejné správy je podrobena soudní kontrole ze strany fyzických a právnických osob, ale pouze ta, kdy činnost správy přesáhne do jejich veřejných subjektivních práv (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 7 As 108/2010–71). Opět nad rámec nutného odůvodnění však soud v této souvislosti dodává, že sousedé obecně mohou být účastníky řízení o kácení dřevin podle § 27 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rozhodném znění (dále též „správní řád“), neboť může být zasaženo nejen do jejich vlastnického práva, ale také do pohody bydlení či do práva na příznivé životní prostředí (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2025, č. j. 8 As 54/2024–52). Z judikatury správních soudů vyplývá, že k tomu, aby měl určitý subjekt postavení účastníka řízení podle § 27 odst. 2 správního řádu, postačí pouhý hmotněprávní předpoklad existence jeho práv, právem chráněných zájmů nebo povinností, nebo dokonce tvrzení o možném dotčení na právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech. Postačuje tedy pouhá možnost přímého dotčení na právech nebo povinnostech rozhodnutím, které má být ve správním řízení vydáno (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 A 31/2001–91, a ze dne 18. 4. 2019, č. j. 1 Ads 462/2018–33, body 23–25). V daném případě osoba zúčastněná na řízení opakovaně ve svých podáních (viz např. podání ze dne 31. 3. 2022 či ze dne 17. 11. 2022) zdůrazňovala, že má zájem na zachování předmětné lípy, neboť lípa (resp. její kořenový systém) má významný pozitivní vliv na stabilizaci a zpevnění terénu mezi pozemkem žalobce a jejím pozemkem (chrání prostor před erozí a sesuvem zeminy – pozemek žalobce, jehož je lípa součástí, je o cca 1, 5 až 1,8 m výše než pozemek osoby zúčastněné na řízení). Lípa též zadržuje vodu, čímž přispívá k lepší vodní bilanci na pozemku osoby zúčastněné na řízení, snižuje teplotu a zvyšuje vlhkost vzduchu, snižuje prašnost. Celkově tak přispívá k příznivému mikroklimatu. I vzhledem k orientaci pozemku osoby zúčastněné na řízení, kam by jinak svítilo celý den slunce, koruna předmětného stromu rozprostírající se nad pozemkem poskytuje příjemný dopolední stín a je současně primárním zdrojem tohoto stínu. Odpadem listí a jeho postupným rozkladem pronikají živiny a organické látky do půdy. Dále se jedná o významnou medonosnou dřevinu pro včely a ostatní hmyz. Z ekologického hlediska je lípa cenným biotopem pro různé živočichy, vytváří prostředí pro život a další organismy, pozitivně ovlivňuje stav životního prostředí. Rovněž osobě zúčastněné na řízení poskytuje soukromí před nežádoucími pohledy v podobě umístění kamer na stodole ve vlastnictví žalobce, které jsou namířeny tak, že snímají i pozemek osoby zúčastněné na řízení. Díky estetické a společenské funkci pozitivně působí na psychickou a fyzickou pohodu a celkově tak přispívá k pohodě bydlení a k utváření harmonického měřítka prostředí. Osoba zúčastněná na řízení se necítí být ohrožena pádem stromu. A ani jí nehrozí bezprostřední ohrožení na životě a zdraví. Tato plausibilní tvrzení osoby zúčastněné na řízení její účastenství v tomto řízení plně opodstatňují. Vzhledem k tomu, že správní orgány neměly, nutno dodat, že zcela důvodně, žádné pochybnosti o účastenství Ing. P. V. ve správním řízení, nebylo nezbytné se k jejímu účastenství separátně vyjadřovat, či snad o něm dokonce rozhodovat.

20. Soud tedy uzavírá, že na úvahách orgánů ochrany přírody a krajiny není nic extrémního, svévolného či nelogického. Žádosti žalobce nebylo vyhověno především proto, že nebyly prokázány žalobcem tvrzené závažné důvody pro povolení kácení (špatný stav

dřeviny), předmětná lípa je dle odborných vyjádření AOPK ČR stabilní, zdravá a její vitalitu lze hodnotit jako výbornou (opak žalobce neprokázal ani v řízení před soudem). Žalobou napadeným rozhodnutím nedošlo k zásahu do vlastnického práva žalobce, neboť podle čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. V daném případě se zákonné omezení výkonu vlastnického práva projevuje právě tím, že vlastník pozemku může pokácet stromy na tomto pozemku rostoucí pouze s povolením orgánu ochrany přírody (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2008, č. j. 4 As 20/2008-84). To žalobce nezískal, neboť pro vydání toho povolení nebyly splněny zákonem stanovené podmínky.

III.

Závěr a náklady řízení

21. Jelikož základní žalobní námitky nebyly důvodné, soud žalobu v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok I).
22. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. a contrario). Žalovaný se práva na náhradu nákladů řízení vzdal, a proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).
23. Osoba zúčastněná na řízení má právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinností, které jí soud uložil (§ 60 odst. 5 s. ř. s.). Jelikož soud osobě zúčastněné na řízení v této věci žádné povinnosti neuložil, nemá na náhradu nákladů tohoto řízení právo (výrok III).

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 9. dubna 2025

JUDr. Jan Dvořák v. r.
předseda senátu